

2016 -ci ilin aprel ayı Azərbaycan tarixində mühüm yer tutur. O günlərdə cəbhə xəttində düşmən təxribatları bir daha sübut etdi ki, Ermənistanın məqsədi işğal siyasətini davam etdirmək, mülki əhalini hədəfə almaqdır. Aprelin ilk günlərində Azərbaycan Ordusunun ön mövqeləri və təmas xəttinə yaxın yaşayış məntəqələri erməni silahlı qüvvələrinin ağır artilleriya atəşinə məruz qaldı. Lakin düşmən hesablamadığı bir realılıqla üzləşdi. Azərbaycan Ordusu əks-həmlə ilə bu təcavüzün qarşısını aldı və tarixə Aprel döyüşləri kimi düşən qələbə داستانını yazdı. Tərtər rayonunun Talış kəndi ətrafındakı mühüm yüksəkliklər, Cəbrayıl rayonunun strateji Lalatəpə yüksəkliyi, Cocuq Mərcanlı kəndi, Goranboy rayonunun Güllüstan kəndi və Tərtər rayonunun Madagiz istiqamətində bir neçə mühüm mövqe azad edildi.

Lakin Ermənistan bu itkiləri ilə barışmaq istəmədi. Aprelin 4-də düşmən Ağdərə-Tərtər və Xocavənd-Füzuli istiqamətlərində hücumla başladı. Mülki əhalini qorxuya salmaq üçün yenidən yaşayış məntəqələrimizi hədəfə aldı. Azərbaycan əsgərinin şücaəti, dəmir iradəsi qarşısında bu hücumlar uğursuzluğa düşərək oldu. Ermənistanın əlavə qüvvələr cəlb edərək döyüşləri uzatmaq planı da boşa çıxdı, ordumuzun bölmələri düşmənin strateji Madagiz məntəqəsində yerləşən hərbi bazasının qərargahına dəqiq zərbələr endirdi, erməni könüllülərini daşıyan avtobus isə hədəfə alındı. Bu döyüşlərdə Ermənistan ordusu ağır məğlubiyyətə uğradı. Düşmənin 320-dən çox hərbcisi məhv edildi, 500-dən artıq yaralandı. Ermənis-

nilərin müxtəlif ölkələrdən muzdlular və terrorçular cəlb etdiyini, həmçinin ASALA terror təşkilatının işğal edilmiş Azərbaycan torpaqlarında mövcudluğunu təsdiqləyən etibarlı məlumatların olduğunu bildirdi. Prezident İlham Əliyev beynəlxalq platformalarda, xüsusən də mühüm görüşlərdə Ermənistanın işğalçılıq siyasətini davamlı olaraq ifşa edirdi. Ancaq təəssüf ki, beynəlxalq birlik bu təcavüzkar davranışlara qarşı heç bir ciddi reaksiya vermədi. Ermənistanın təxribatları qarşısında həm Ermənistan, həm də dünya dövlətləri sükut içində qaldılar.

2020-ci il 27 sentyabr tarixində Ermənistan silahlı qüvvələri bir neçə istiqamətdən, müxtəlif növ silahlardan, o cümlədən ağır artilleriyadan istifadə edərək

Lalatəpəyə sancılan bayraq

Qəhrəmanlıq və rəşadət nümunəsi

tan ordusunun texnika sarıdan da ciddi itkiləri oldu, 30-a yaxın tank və digər zirehli texnika, 25-dən artıq artilleriya qurğusu sıradan çıxdı. Düşmənin Ağdərə-Madagiz və Cəbrayıl istiqamətlərindəki əsas təchizat yolları nəzarət altına alındı, Madagizdə yerləşən qərargahı və əsas hərbi bazaları darmadağın edildi.

Aprel döyüşlərinin nəticələri düşməne ciddi mesaj verdi ki, Azərbaycan torpaqlarını heç kim işğal altında saxlaya bilməz. Ermənistan rəhbərliyi rəsmi Bakı ilə danışıqlar masasına oturmağa məcbur oldu. May ayında Vyanada ATƏT-in keçmiş Minsk qrupunun həmsədrlərinin iştirakı ilə Azərbaycan və Ermənistan prezidentlərinin görüşü keçirildi. İyunun 20-də isə Sankt-Peterburqda Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin vasitəçiliyi ilə üçtərəfli danışıqlar aparıldı. Bu görüşlərdə münəqişə bölgəsində etimad tədbirlərinin gücləndirilməsi, insidentlərin araşdırılması mexanizmlərinin yaradılması və ATƏT-in fəaliyyətdə olan sədrinin ofisinin genişləndirilməsi kimi məsələlər müzakirə edildi. Azərbaycan Respublikasının Prezidenti İlham Əliyev 2019-cu ilin oktyabrında Rusiya Federasiyasının Soçi şəhərində keçirilən "Valday" Beynəlxalq Diskussiya Klubunun XVI illik toplantısında və daha sonra oktyabrın 11-də Aşqabadda MDB Dövlət Başçıları Şurasının məhdud tərkibdə keçirilən iclasında Ermənistanın yanlış mövqeyini tutarlı faktlarla ifşa etdi. Bununla yanaşı, 2020-ci ilin fevralında Münxen Təhlükəsizlik Konfransında keçirilən panel müzakirələrində Prezident İlham Əliyev Ermənistanın faşist ideologiyasını və işğalçılıq siyasətini bütün dünyaya açıq şəkildə göstərdi. Ermənistanın baş naziri Qarabağın "özünümüdafiə qüvvələri" haqqında danışarkən söylədiyi fikirlər bir daha sübut etdi ki, o, ya tarixdən, ya da reallıqlardan xəbərsizdir. Ümumiyyətlə, son 20 ildə BMT Təhlükəsizlik Şurası, Qoşulmama Hərəkatı, İslam Əməkdaşlıq Təşkilatı, Türk Dövlətləri Təşkilatı və digər beynəlxalq təşkilatlar Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü dəstəkləyən sənədlər qəbul etmişdir.

2020-ci il sentyabrın 24-də BMT Baş Assambleyasının 75-ci sessiyasının ümumi debatlarında Prezident İlham Əliyev dünya ictimaiyyətinin diqqətini Ermənistanın qanunsuz fəaliyyətlərinə və müharibə cinayətlərinə çəkdi. Azərbaycan Prezidenti bildirdi ki, Ermənistan Beyrutdakı partlayışdan sonra vəziyyətdən sui-istifadə edərək işğal olunmuş Azərbaycan ərazilərinə erməni əsilli livanlıları yerləşdirərək qanunsuz məskunlaşma siyasəti həyata keçirir. Bu, yalnız beynəlxalq hüquq normalarının kobud şəkildə pozulması deyil, həm də 1949-cu ilin Cenevrə Konvensiyasına zidd hərəkətdir. Həmçinin bu fəaliyyət müharibə cinayəti kimi qiymətləndirilməlidir. Prezident İlham Əliyev, həmçinin Ermənistanın daha bir cinayətkar fəaliyyətinə işarə edərək ermə-

Azərbaycan ərazilərinə hücum etdi. Bu hücumlar yaşayış məntəqələrini də hədəf almışdır. Bütün bunlar bir daha sübut etdi ki, Ermənistanın hərbi rəhbərliyi və siyasi elitesi beynəlxalq hüququ, insan hüquqlarını və ədalət prinsiplərini gözdən keçirir. Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Ermənistanın təcavüzkar hərəkətlərinə qarşı beynəlxalq hüquq və ədalət əsasında mübarizənin davam etdiriləcəyini bəyan etdi. Azərbaycan Prezidenti, Silahlı Qüvvələrin Müzəffər Ali Baş Komandanı İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə rəşadətli Azərbaycan Ordusu işğal altındakı torpaqlarımızı azad etmək məqsədilə genişmiqyaslı əks-hücum əməliyyatlarına başladı. 44 gün ərzində Azərbaycan ordusu bir çox mühüm strateji əraziləri, şəhər və kəndləri düşməndən azad edərək tarixin bu mühüm səhifəsini yazdı. Bu əməliyyatlar nəticəsində, Azərbaycanın beş şəhəri, dörd qəsəbəsi və 286 kəndi işğaldan azad olundu. Cəbrayıl şəhəri və 90 kəndi, Füzuli şəhəri və 53 kəndi, Zəngilan şəhəri və rayonun mühüm qəsəbələri Mincivan, Ağbənd, Bartaz, eləcə də 52 kənd azad edildi. Xocavənd rayonunun Hadrut qəsəbəsi və 35 kəndi, Tərtər rayonunun 3 kəndi, Qubadlı şəhəri və 41 kəndi də bu möhtəşəm qələbənin parlaq səhifələri oldu. Bundan əlavə, Xocalı rayonunun 9 kəndi, Laçın rayonunun 3 kəndi, Şuşa şəhəri və Ağdərə, Murovdağ istiqamətindəki strateji yüksəkliklər də daxil olmaqla, Zəngilanın Bartaz, Sığirt, Şükürataz və daha 5 adsız yüksəklik işğaldan azad olundu. Bu döyüşlərdə qazandığımız zəfərlərin kulminasiya nöqtəsi, şübhəsiz ki, 2020-ci ilin noyabrın 8-i oldu. Müzəffər Ali Baş Komandan İlham Əliyevin rəhbərliyi ilə Qarabağın mədəni və strateji əhəmiyyətə malik Şuşa şəhərinin azad edilməsi müharibənin gedisinə ciddi təsir göstərdi.

44 gün ərzində Azərbaycan dövləti beynəlxalq hüququn, xüsusən də BMT Nizamnaməsinin 51-ci maddəsinin müvafiq prinsiplərinə uyğun olaraq öz ərazilərini azad etmək hüququndan istifadə edərək genişmiqyaslı və uğurlu əks-hücum əməliyyatları həyata keçirdi. Prezident İlham Əliyevin liderliyi ilə Azərbaycan həm hərbi meydanında, həm də diplomatiya meydanında güclü və qətiyyətli addımlar atdı. Azərbaycan dövləti həm hərbi, həm də diplomatik uğurlarını nümayiş etdirdi. Noyabrın 20-də Ağdamın, 25-də Kəlbəcərin, dekabrın 1-də isə Laçının işğaldan azad edilməsi noyabrın 10-da imzalanan üçtərəfli Bəyanatın müvafiq maddələrinin yerinə yetirilməsini təmin etdi və münəqişənin hərbi-siyasi həlli yolunda irəliləyişə gətirib çıxardı. Bu, Azərbaycanın zəfərinin yalnız bir aspektini deyil, həm də dövlətin qətiyyətli və prinsipsial mövqeyinin dünya səviyyəsində qəbul edildiyini göstərir.

Nəzrin ELDARQIZI,
"Respublika".